

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

JUNIE 2018

GEOGRAFIE V1

PUNTE: 225

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 12 bladsye en 'n 8 bladsy-bylae.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit DRIE vrae.
2. Beantwoord al DRIE vrae van 75 punte elk.
3. Alle diagramme is in die BYLAE ingesluit.
4. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik word.
5. Laat 'n reël oop tussen onderafdelings van vrae wat beantwoord word.
6. Begin ELKE vraag op 'n NUWE bladsy.
7. MOENIE in die kantlyne van die ANTWOORDEBOEK skryf NIE.
8. Illustreer jou antwoorde met benoemde diagramme wanneer dit vereis word.
9. Die puntetoekenning is soos volg: (2 x 1) (2) beteken dat TWEE feite vir EEN punt elk gegee moet word
(2 x 2) (4) beteken dat TWEE feite vir TWEE punte elk gegee moet word
10. Indien woorde/aksiewerkwoorde soos **Noem, Identifiseer, Verskaf** en **Klassifiseer** in 'n vraag gebruik word, is EENWOORD-ANTWOORDE aanvaarbaar.
Indien woorde/aksiewerkwoorde soos **Bespreek, Definieer, Verduidelik, Lewer kommentaar, Evalueer, Regverdig, Stel voor** en **Staaf** in 'n vraag gebruik word, word VOLSINNE of FRASES verwag.
Alle paragraafvrae moet in VOLSINNE beantwoord word.
11. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: FISIESE GEOGRAFIE – KLIMAAT, WEER EN GEOMORFOLOGIE**VRAAG 1**

- 1.1 Kies 'n term in KOLOM B wat by die klimatologiese beskrywing in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–I) langs die vraagnommer (1.1.1–1.1.8) in die ANTWOORDEBOEK, byvoorbeeld 1.1.9 J.

KOLOM A	KOLOM B
1.1.1 Winde vanaf die land wat na die see beweeg	A kuslaag
1.1.2 Ontwikkel oor die sentrale binneland van suidelike Afrika in die somer	B afluende winde
1.1.3 Sterk rukwinde langs die hele kouefront	C afgesnyde laag
1.1.4 Winde vanaf die see wat landwaarts beweeg	D hittelaag
1.1.5 Warm vogtige lug beweeg na die binneland vanaf die noordooste en konvergeer met koue, droë lug vanaf die suidweste	E vogfront
1.1.6 Hulle word gewoonlik voor 'n naderende kouefront aangetref	F lyn-donderstorm
1.1.7 'n Uitwaartse buiging van isobare in 'n laagdruksisteem na 'n hoogdruksisteem	G lyn-wolkbreek
1.1.8 Vogtige lug vanaf die oseaan wat na die land aangetrek word, wat lei tot reënval vir 'n paar dae	H trog
	I aanlandige winde

(8 x 1)

(8)

- 1.2 Verwys na FIGUUR 1.2 oor verskillende dreineringspatrone en pas ELK van die onderstaande beskrywings by EEN van die dreineringspatrone. Jy mag dieselfde dreineringspatroon meer as een keer kies.

- 1.2.1 Vorm in gebiede wat geologies jonk is
- 1.2.2 Die hoofstroom vloei deur poorte
- 1.2.3 Die sentrale punt kan 'n meer of pan wees
- 1.2.4 Dit vorm in gebiede waar koepels en vulkane voorkom

- 1.2.5 Word gevind in plooiberge en gebiede waar hellende lae voorkom
- 1.2.6 Dit word met horisontaal sedimentêre en massiewe stollingsgesteentes geassosieer
- 1.2.7 Dit kom voor in gebiede met talle verskuiwings (7 x 1) (7)
- 1.3 FIGUUR 1.3 verteenwoordig die okklusie-stadium van 'n middelbreedte-sikloon.
- 1.3.1 Gebruik inligting uit die diagram om te bewys dat hierdie die okklusie-stadium van 'n middelbreedte-sikloon is. (2 x 1) (2)
- 1.3.2 Beskryf ENIGE TWEE weerstoestande wat met die okklusie-stadium van 'n middelbreedte-sikloon geassosieer word. (2 x 1) (2)
- 1.3.3 Lyn **A–B** dui 'n kouefront-okklusie aan.
- (a) Verklaar hoe 'n kouefront-okklusie gevorm word. (2 x 2) (4)
- (b) Teken 'n eenvoudige, benoemde dwarsprofiel vanaf **A** na **B**, wat 'n kouefront-okklusie voorstel. (3 x 1) (3)
- (c) Lewer kommentaar oor hoe sigbaarheid beïnvloed sal word, soos die kouefront-okklusie oor gebied **X** beweeg. (2 x 2) (4)
- 1.4 Bestudeer FIGUUR 1.4, wat die invloed van hellingaspek in 'n vallei illustreer.
- 1.4.1 Definieer die term *mikroklimaat*. (1 x 1) (1)
- 1.4.2 Wat is die *skadusone*? (1 x 1) (1)
- 1.4.3 Is hierdie skets tipies van 'n vallei in die noordelike, of suidelike halfrond? (1 x 1) (1)
- 1.4.4 Verskaf 'n bewys uit die skets om jou antwoord in VRAAG 1.4.3 te ondersteun. (1 x 2) (2)
- 1.4.5 Beskryf die tipe plantegroei wat in die skadusone sal groei. (1 x 2) (2)
- 1.4.6 In 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls, verduidelik die ontwikkeling van die verskillende weerverskynsels, wat in valleie gedurende die nag voorkom. (4 x 2) (8)

1.5 Verwys na die foto (FIGUUR 1.5) van 'n periodiese/seisoenale rivier in Suid-Afrika.

1.5.1	Wat is 'n <i>perodiese/seisoenale rivier</i> ?	(1 x 1)	(1)
1.5.2	Verklaar die posisie van die watertafel in hierdie rivier in verhouding tot die aardoppervlakte gedurende die droë seisoen.	(1 x 1)	(1)
1.5.3	Benoem die tipe stroomvloei in die foto.	(1 x 1)	(1)
1.5.4	Noem TWEE fisiese faktore waarneembaar in die foto wat die stroomvloei van die rivier beïnvloed.	(2 x 2)	(4)
1.5.5	In 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls, evalueer die impak wat periodiese riviere op boerderygemeenskappe sal hê.	(4 x 2)	(8)

1.6 Verwys na FIGUUR 1.6, wat 'n gevlegte stroom aantoon.

1.6.1	Wat is 'n <i>gevlegte stroom</i> ?	(1 x 1)	(1)
1.6.2	In watter stadium/loop van die rivier word 'n gevlegte stroom gevorm?	(1 x 1)	(1)
1.6.3	Beskryf die gradiënt van hierdie stadium/loop (jou antwoord by VRAAG 1.6.2) van die rivier.	(1 x 1)	(1)
1.6.4	Verduidelik die impak van die sand-eilande op die strome in hierdie kanaal.	(1 x 2)	(2)
1.6.5	Bespreek die ontwikkeling van gevlegte strome.	(3 x 2)	(6)
1.6.6	Evalueer die impak wat gevlegte strome op die infrastruktuur sal hê.	(2 x 2)	(4)

[75]

VRAAG 2

2.1 Kies die korrekte woord(e) uit dié tussen hakies. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommer (2.1.1–2.1.7) in die ANTWOORDEBOEK neer.

2.1.1 Tropiese siklone ontwikkel tussen die (30° tot 60°/5° tot 25°) breedte-lyne.

2.1.2 Die deursnee van 'n tropiese sikloon bereik (30–65 km/300–500 km) in die onvolwasse stadium.

2.1.3 Die beweging van tropiese siklone kom gewoonlik vanaf (oos na wes/wes na oos) voor.

2.1.4 Tropiese siklone word geassosieer met (antikloksgewysde/kloksgewysde) lugsirkulasie in die noordelike halfrond.

2.1.5 Die druk in die middel van 'n tropiese sikloon is ver onder 1 000 mb in die (volwasse/ontbinding-) stadium.

2.1.6 Bo-lug (konvergensie/divergensie) veroorsaak dat vogtige lug in die sisteem tydens die vorming van 'n tropiese sikloon aangetrek word.

2.1.7 Die verskil in (temperatuur/druk) veroorsaak dat tropiese siklone onvoorspelbare roetes volg. (7 x 1)

(7)

2.2 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde vir die volgende vrae verskaf. Kies die korrekte opsie en skryf SLEGS die letter (A–D) langs die vraagnommer (2.2.1–2.2.8) in jou ANTWOORDEBOEK neer, byvoorbeeld 2.2.9 D.

2.2.1 Dit is die proses waar 'n rivier energie herwin en vertikaal begin erodeer:

- A Stroomroof
- B Knakpunt
- C Verjonging
- D Basisvlak

2.2.2 Die rivier wat die water van 'n ander rivier deur hoofwaartse erosie geroof het, word die ... -stroom genoem.

- A geroofde
- B rower/roof
- C onthoofde
- D antesedente

- 2.2.3 'n Tydelike erosiebasis ontstaan wanneer 'n rivier in/oor die ... vloei.
- A see
 - B waterval
 - C болоop
 - D benedeloop
- 2.2.4 'n Droë riviervallei wat onmiddellik onder die roofoelmsboog gevind word, word die ... genoem.
- A knakpunt
 - B riviergruis
 - C vallei binne 'n vallei
 - D windsaal
- 2.2.5 'n Ongegradeerde rivierprofiel is ...
- A die laagste vlak waarnatoe 'n rivier kan erodeer.
 - B gelyk met geen hindernisse.
 - C besig om stroomversnellings deur afwaartse erosie te verwyder.
 - D ongelyk en het talle hindernisse.
- 2.2.6 'n ... profiel toon die syaansig van 'n rivier, vanaf die oorsprong tot die monding.
- A Dwars-
 - B Lengte-
 - C Rivier-
 - D Gegradeerde
- 2.2.7 Die болоop van 'n rivier word deur ... gekenmerk.
- A turbulente vloei en laterale erosie
 - B laminêre vloei en vertikale erosie
 - C V-vormige valleie
 - D wye valleie
- 2.2.8 'n Hoë dreineringsdigtheid word deur ... beïnvloed.
- A steil hellings
 - B poreuse gesteentes
 - C droë grond
 - D min plantdekking
- (8 x 1) (8)

- 2.3 FIGUUR 2.3 toon die posisies van die Kalahari-/Kontinentale hoogdrukseel tydens winter en somer.
- 2.3.1 Watter skets, **A** of **B**, verteenwoordig die posisie van die Kalahari-/Kontinentale hoogdrukseel in winter? (1 x 1) (1)
- 2.3.2 Verskaf EEN rede om jou antwoord in VRAAG 2.3.1 te ondersteun. (1 x 1) (1)
- 2.3.3 Verwys na die inversielaag by **A** en **B**.
- (a) Verduidelik hoe die inversielaag oor Suid-Afrika ontwikkel het. (1 x 1) (1)
- (b) Lewer kommentaar oor die invloed van die ITKS op die posisies van die inversielaag gedurende die seisoene deur **A** en **B** voorgestel. (3 x 2) (6)
- (c) Die verskillende posisies van die inversielaag by **A** en **B** het verskillende impakte op boerdery-aktiwiteite oor die binneland van Suid-Afrika. Staaf hierdie stelling. (3 x 2) (6)
- 2.4 FIGUUR 2.4 is 'n voorstelling van 'n stad se klimaat.
- 2.4.1 Definieer 'n *hitte-eiland*. (1 x 1) (1)
- 2.4.2 Lys vanaf die skets stedelike aktiwiteite wat tot hoër temperature in die stad bydra. (2 x 1) (2)
- 2.4.3 Watter effek sal verhoogde temperature op stedelike inwoners hê? (2 x 2) (4)
- 2.4.4 In 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls, verduidelik hoe die groengordel en riviere die hitte-eiland effek verminder. (4 x 2) (8)
- 2.5 Bestudeer FIGUUR 2.5, wat 'n dreineringsbekken illustreer.
- 2.5.1 Onderskei duidelik tussen 'n *dreineerbekken* en 'n *opvanggebied* soos in FIGUUR 2.5 getoon. (2 x 1) (2)
- 2.5.2 Noem die TWEE bronne van water vir hierdie dreineringsbekken. (2 x 1) (2)
- 2.5.3 Verskaf TWEE faktore, waarneembaar op die skets, wat die infiltrasie in hierdie dreineringsbekken mag beïnvloed. (2 x 1) (2)

2.5.4 Die volgende vrae verwys na die waterskeiding.

- (a) Wat is 'n *waterskeiding*? (1 x 1) (1)
- (b) Verduidelik hoe die posisie van die waterskeiding verander kan word. (2 x 2) (4)
- (c) Hoe kan die verandering in die posisie van die waterskeiding tot stroomroof lei? (2 x 2) (4)

2.6 FIGUUR 2.6 is 'n skets wat rivierbesoedeling aandui.

- 2.6.1 Wat is *rivierbesoedeling*? (1 x 1) (1)
- 2.6.2 Noem TWEE maniere hoe die rivier in die skets besoedel word. (2 x 1) (2)
- 2.6.3 Bespreek die negatiewe impak wat besoedeling op riviere het. (2 x 2) (4)
- 2.6.4 In 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls, stel moontlike maniere voor om die probleem van rivierbesoedeling te bestuur. (4 x 2) (8)

[75]

AFDELING B: LANDELIKE EN STEDELIKE NEDERSETTINGS**VRAAG 3**

- 3.1 Bestudeer FIGUUR 3.1 wat nedersettingspatrone aandui. Pas die onderstaande beskrywings by die korrekte nedersettingpatroon. Skryf SLEGS die korrekte nedersettingspatroon langs die vraagnommer (3.1.1–3.1.8) in die ANTWOORDEBOEK neer, byvoorbeeld 3.1.9 Verspreid.
- 3.1.1 Boere is onafhanklik en kan met moderne toerusting eksperimenteer
- 3.1.2 Basiese dienste soos skoolopleiding is ver weg
- 3.1.3 Hierdie nedersettings het 'n lang en smal vorm
- 3.1.4 Veiligheidsvoordele as gevolg van groot getalle
- 3.1.5 Hierdie plase vereis groot bedrae kapitaal om onderhou te word
- 3.1.6 Die boer het versnipperde grond
- 3.1.7 Hierdie nedersettingspatroon is so na as moontlik aan 'n faktor van belang geleë
- 3.1.8 Tekort aan privaatheid is 'n nadeel van hierdie nedersettingspatroon
(8 x 1) (8)
- 3.2 Verwys na FIGUUR 3.2 oor die hiërargie van nedersettings.
- 3.2.1 Word hoërde dienste waarskynlik naby die bokant, of basis van die hiërargie gevind?
- 3.2.2 Watter nedersettingstipe bied landelike sowel as stedelike funksies?
- 3.2.3 Sal hoogs gespesialiseerde funksies in 'n boeredorpie of konurbasie gevind word?
- 3.2.4 Noem die stedelike nedersetting wat groter as 'n konurbasie is.
- 3.2.5 Noem die tipe nedersetting waaronder Durban in hierdie hiërargie sal val.
- 3.2.6 Sal 'n stad of dorp waarskynlik 'n kleiner reikwydte hê, met meer laerorde goedere en dienste?
- 3.2.7 Noem die nedersetting wat bestaan uit 'n klein groep van plaasopstalle.
(7 x 1) (7)

- 3.3 Verwys na die spotprenttekenaar se voorstelling van landelik-stedelike migrasie in FIGUUR 3.3.
- 3.3.1 Definieer die term *landelik-stedelike migrasie*. (1 x 1) (1)
- 3.3.2 Stel 'n moontlike rede vanaf die skets voor, waarom die persoon die landelike gebied verlaat het. (1 x 1) (1)
- 3.3.3 Waarom sal jy die landelike gebied in die skets as 'n 'spookdorp' beskryf? (1 x 1) (1)
- 3.3.4 Bespreek TWEE moontlike maniere waarop hierdie man se positiewe persepsie van stedelike lewe verpletter sal word. (2 x 2) (4)
- 3.3.5 In 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls, verduidelik waarom dit steeds belangrik vir beplanners is om dalende landelike nedersettings te bestuur. (4 x 2) (8)
- 3.4 Lees die uittreksel in FIGUUR 3.4, gebaseer op 'n landelike sosiale geregtigheidskwessie.
- 3.4.1 Noem die hulpbron, volgens die leesstuk, waartoe landelike mense geen toegang het nie. (1 x 1) (1)
- 3.4.2 Waarom word hierdie hulpbron (jou antwoord in VRAAG 3.4.1) as 'n sosiale geregtigheidskwessie beskou? (1 x 1) (1)
- 3.4.3 Volgens die artikel, wat het tot 'n tekort aan hierdie hulpbron bygedra? (antwoord by VRAAG 3.4.1) (1 x 1) (1)
- 3.4.4 Wat word bedoel met '... grondnul' ('ground zero') in die konteks van die artikel? (1 x 2) (2)
- 3.4.5 Waarom was dit nie moontlik om water-infrastruktuur aan die landelike Beaufort-Wes gemeenskap te verskaf nie? (2 x 2) (4)
- 3.4.6 Evalueer die negatiewe impakte van die waterkrisis op werkseleenthede in landelike gebiede. (3 x 2) (6)
- 3.5 Verwys na FIGUUR 3.5 gebaseer op stedelike grondgebruikmodelle.
- 3.5.1 Noem die doel om stedelike grondgebruikmodelle te ontwikkel. (1 x 2) (2)
- 3.5.2 Identifiseer die stedelike grondgebruikmodelle in sketse **B** en **C**. (2 x 1) (2)

3.5.3	Verwys na grondgebruiksone 1.		
(a)	Noem grondgebruiksone 1.	(1 x 1)	(1)
(b)	Verklaar die ligging van grondgebruiksone 1 in stedelike grondgebruikmodelle A en B.	(2 x 1)	(2)
(c)	Waarom het die ligging van grondgebruiksone 1 in model C verander?	(2 x 2)	(4)
3.5.4	Stel TWEE redes voor waarom alle grondgebruiksone deesdae sones vir groengordels moet insluit.	(2 x 2)	(4)
3.6	Lees die artikel in FIGUUR 3.6, gebaseer op 'n informele nedersetting in Suid-Afrika.		
3.6.1	Wat is 'n <i>informele nedersetting</i> ?	(1 x 1)	(1)
3.6.2	Noem TWEE moontlike redes waarom brande 'n algemene probleem in die Richmond Road informele nedersetting sou wees.	(2 x 1)	(2)
3.6.3	Hoekom sal dit vir noodvoertuie (polisie, ambulans en brandweer) moeilik wees om toegang tot die Richmond Road informele nedersetting tydens 'n brand te verkry?	(2 x 2)	(4)
3.6.4	In 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls, stel moontlike kort- en langtermyn maniere voor waarop die regering inwoners van die Richmond Road informele nedersetting kan help tydens die uitbreek van brande.	(4 x 2)	(8)
			[75]
TOTAAL:			225

